

Nr 118.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löneklassplacering av vissa fänrikar.

(1:a avd.)

I propositionen nr 143 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 5 mars 1948, föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i berörda statsrådsprotokoll förordat och med verkan från och med den 1 juli 1948 medgiva förbättrad löneklassplacering för vissa fänrikar.

Jämlikt bestämmelserna i militära avlöningsreglementet 3 avdelningen, i dess fr. o. m. den 1 juli 1942 gällande lydelse, skulle den, som vunne befordran till icke-ordinarie fänrik, placeras i löneklass a av löneplan Oc, dock att beställningshavare, som vunne sådan befordran, varom här är fråga, från ordinarie beställning tillhörande löneplan UO, skulle placeras i löneklass 2 av förstnämnda löneplan. Bestämmelsen innebar sålunda, att underofficer, som efter den 1 juli 1942 befordrades till icke-ordinarie fänrik, skulle placeras i löneklass Oc 1:2. Enligt bemyndigande av riksdagen skulle emellertid även underofficer, som före den 1 juli 1942 befordrats till icke-ordinarie fänrik, kunna efter särskild prövning av Kungl. Maj:t fr. o. m. nämnda dag placeras i Oc 1:2.

Genom beslut av 1945 års riksdag har sedermera sådan förmånligare löneklassplacering, som nyss sagts, medgivits en beställningshavare vid försvaret, nämligen dåvarande fänriken numera löjtnanten E. A. Hjukström, som erhållit befordran till icke-ordinarie fänrik utan att dessförinnan ha varit förordnad å ordinarie underofficersbeställning. Anledningen till den uteblivna underofficersbefordran förmodades ha varit att förbandschefen icke ansett skäl föreligga att befordra Hjukström, då han varit tjänstledig från innehavande manskapsbeställning och inom kort kunde beräknas erhålla befordran till officersbeställning.

I särskilda skrifter ha sedermera ett antal beställningshavare vid försvaret — med förmålan att de i likhet med Hjukström bort före utnämning till fänrik enligt vanligen tillämpad ordning befordras till sergeanter — hemställt att Kungl. Maj:t måtte medgiva eller utverka riksdagens medgivande, att de finge, räknat från dagen för befordringen till fänrik, tillerkännas de löneförmåner, som skulle ha tillkommit dem, därest de före utnämningen till fänrik blivit i vederbörlig ordning befordrade till sergeanter på aktiv stat.

Departementschefen har framhållit, att vid en granskning av föreliggande framställningar framginge, att i ett mindre antal fall omständigheterna vore

analoga med dem, som förelegat i fråga om löjtnanten Hjukström. I övriga fall åter kunde konstateras avvikande förhållanden, antingen i så måtto, att vederbörande befodrads till löjtnant före den 1 juli 1942 i vilket fall de åberopade bestämmelserna om förmånligare löneklassplacering icke ägde tillämpning, eller att förutsättningar icke förefunnits för vederbörande att före fänriksutnämningen erhålla befodran till ordinarie underofficersbeställning. Vad rör sistnämnda fall har departementschefen erinrat, att 1946 års riksdag icke bifallit en inom riksdagen väckt motion om placering av sådan beställningshavare i löneklass Oc 1: 2 (motion II: 161, statsutskottets utlåtande nr 138).

Enligt departementschefens mening syntes det skäligt, att beställningshavare, vilkas befodringsförhållanden överensstämde med löjtnanten Hjukströms, bereddes enahanda förbättrade löneställning, som kommit Hjukström till del. I andra här avsedda fall åter syntes departementschefen tillräckliga skäl icke föreligga för vidtagande av ändring. Det vore ej heller uteslutet att en sådan åtgärd skulle kunna få återverkningar på andra områden inom statsförvaltningen. Departementschefen har erinrat, att officersaspiranter, rekryterade från det fast anställda manskapet, numera icke undergå underofficersexamen, varför utnämning till underofficer icke vidare kan förekomma före erhållande av officersbeställning.

Departementschefen har sålunda förordat, att sådan förmånligare löneklassplacering, varom här är fråga, medgives i fall analoga med fallet Hjukström. Sådan löneklassplacering syntes jämväl vid i övrigt överensstämmande förhållanden böra medgivas beställningshavare, som före den 1 juli 1942 vunnit befodran till icke-ordinarie fänrik. Enär det av företagen undersökning syntes framgå, att de föreliggande framställningarna icke avsåge samtliga berörda beställningshavare, syntes bemyndigande böra lämnas Kungl. Maj:t att i här avsedda fall medgiva den högre löneklassplaceringen. Någon retroaktiv utbetalning av lönemedel syntes icke böra ifrågakomma.

Utskottet har med hänsyn till vad departementschefen i ärendet anfört ansett sig böra tillstyrka, att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t det begärda bemyndigandet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 5 mars 1948 förordat och med verkan från och med den 1 juli 1948 medgiva förbättrad löneklassplacering för vissa fänrikar.

Stockholm den 25 maj 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 119.